

Šķirējtiesas jākontrolē stingrāk

Publicēts: 24.01.2006

Autors: Jānis Lasmanis, Janis.Lasmanis@db.lv, 7084412

Pat ņemot vērā šķirējtiesu priekšrocības - operativitāti sprieduma taisīšanā, konfidencialitāti un citus plusus, nepilnības šīs institūcijas regulēšanā juristus attur tajā risināt strīdus.

Db aptaujāto juristu viedoklis par šķirējtiesu institūciju un tās regulējumiem ļoti krasi svārstījās no pozitīvas līdz negatīvai. Kaut arī juristi atzīst, ka šķirējtiesām strīdu izšķiršanā ir vairākas neatsveramas priekšrocības, daži uzskata, ka šīs institūcijas regulēšanā vairāk jāiesaistās valstij.

Ērti ārzemniekiem

"Ņemot vērā šķirējtiesu priekšrocības, mēs bieži iesakām klientu darījumos izmantot šķirējtiesas strīdu risināšanai. Tas īpaši svarīgi var būt, kad puses ir no dažādām valstīm. Neviena no pusēm nevēlas, lai potenciālais strīds tiktu izskatīts otras puses valsts tiesā. Šāda pieeja ir pamatota, jo pastāv bažas par tiesas iespējamiem aizspriedumiem pret ārvalsts pusi, tāpat ārvalstniekam ir jāmeklē pārstāvis otras puses valsts tiesā, jātulko tiesā iesniedzamie dokumenti. Ir arī citas praktiskas neērtības. Šādos gadījumos šķirējtiesa var kļūt par risinājumu," Db atzina advokātu biroja *Sorainen Law Office* advokāts Agris Repšs. Db aptaujātie tiesneši, piemēram, Administratīvās apgabaltiesas priekšsēdētājs Aldis Laviņš noraida pārmetumus par tiesnešu iespējamajiem aizspriedumiem pret ārvalstniekiem. Tiesneši uzsver, ka lietas iztiesāšanā viņiem saistošs ir likums un strīda būtība, nevis strīdnieku nacionālā piederība vai pavalstniecība.

Jākontrolē stingrāk. Zvērināts advokāts Agris Repšs uzskata, ka pilnvērtīgu Latvijas šķirējtiesu izmantošanu kavē nepietiekama valsts uzraudzība pār šo institūciju.

Grauj uzticību

Distancējoties no iespējamajiem tiesnešu aizspriedumiem, par pašreizējās šķirējtiesu institūcijas vienu no lielākajiem mīnusiem juristi min neuzticību šai institūcijai. Piemēram, tiek uzskatīts, ka institucionālo šķirējtiesu darbība līdz šim ir bijusi nepilnīgi regulēta, kas novedusi pie to skaita Latvijas apmēriem neatbilstoša, milzīga pieauguma. Arī pērn pabeigtā šķirējtiesu reģistrēšana Komercreģistrā, dažādu jaunu ierobežojumu un noteikumu ieviešana neesot nesusi pilnvērtīgus augļus.

Institucionālās šķirējtiesas tiek uztvertas un izmantotas kā peļņas uzņēmumi un kā līdzeklis dažādiem, ne sevišķi godīgiem darījumiem ar mērķi panākt otru pusi maksāt. Šī prakse joprojām nav izskausta, un tas joprojām nopietni diskreditē šķirējtiesu institūtu un grauj juristu un uzņēmēju uzticību tam, ka, nododot strīda izskatīšanu institucionālai šķirējtiesai Latvijā, strīds tiks objektīvi un kvalitatīvi izšķirts. "Nepareizā izpratne par institucionālās šķirējtiesas būtību ir novedusi pie tā, ka daļa institucionālo šķirējtiesu ir kļuvas par kaut ko līdzīgu slēgtam "klubīnam" jeb advokātu birojam, kurā darbojas juristi no pāris advokātu birojiem. Šajos apstākļos notiek tā, ka lieli uzņēmumi kļūst par tādiem kā šķirējtiesu klientiem, kas savos līgumos ar klientiem vienmēr nozīmē vienu konkrētu šķirējtiesu," uzskata A. Repšs.

Izvēlēties tiesnešus

Jurists norāda, ka krietnu daļu šaubu par šķirējtiesām rada slēgtie šķirējtiesnešu saraksti. Tas novedot pie tā, ka veidojas tādas klienta attiecības ar šķirējtiesu, kas var radīt šaubas par šķirējtiesas objektivitāti. Ideālā situācijā institucionālai šķirējtiesai būtu jānodrošina tikai procesa administrācija, šķirējtiesnešu iecelšanas procedūra, procesuālo darbību veikšana noteiktajos termiņos, informācijas apmaiņa un citu šķirējtiesas procesa palīgfunkciju veikšana. A. Repšs un viņa kolēģi uzskata, ka institucionālo šķirējtiesu tiesnešu sarakstiem vajadzētu būt tikai rekomendējoša rakstura. Tas ļautu pusēm izvēlēties šķirējtiesnešus un pašiem šķirējtiesnešiem vienoties un iecelt šķirējtiesnešus ne tikai no šāda saraksta, bet jebkuru speciālistu. Tas ļautu arī iecelt par šķirējtiesnešiem speciālistus no ārvalstīm. Tas varētu būt aktuāli īpaši sarežģītos strīdos, kur būtu nepieciešamas specifiskas zināšanas un pieredze.

Par skādi nenāktu arī šķirējtiesnešu profesionālās organizācijas izveidošana, kas nodarbotos ar šķirējtiesnešu apmācību un profesionālās kvalifikācijas celšanu un specializāciju, noteikti veicinātu praktizējošo šķirējtiesnešu autoritātes un uzticības nostiprināšanu.

Iespēja pārsūdzēt

"Būtu jāparedz atbildētājam arī iespēja vēl pirms pieteikuma par šķirējtiesas sprieduma piespiedi izpildi iesniegšanas tiesā, vērsties tiesā ar pieteikumu par šķirējtiesas sprieduma atcelšanu uz noteiktiem ierobežotiem pamatiem," uzskata A. Repšs. Viņš gan uzsver, ka tiesa šādā gadījumā pārbaudītu nevis spriedumu pēc būtības, bet gan novērtētu, vai nav būtiski pārkāptas pušu procesuālās tiesības un vai nepastāv kāds cits šķērslis šķirējtiesas tiesībām skatīt lietu. Piemēram, vai šķirējtiesa nav izskatījusi strīdu, kas nav piekritīgs šķirējtiesai. Ja tiesa atzītu,

ka nav tiesisku šķēršļu šķīrējtiesas sprieduma izpildei, tā vienlaikus varētu lemt par sprieduma izpildi, lai prasītājam nebūtu vēlreiz atsevišķi jāsniedz pieteikums par šķīrējtiesas sprieduma piespiedu izpildi.

Šis dokuments izdrukāts no biznesa informācijas portāla **www.db.lv**
© 2004 SIA "Diena Bonnier"